

1 ויהי להם שלמה ליום אחד שלישי בר סלה וששים בר קסת עשרה קרר וריאם ועשרים קרר רעי ומאה נאן לבר סתל ונבי וחסור וברברים אבוסי: מלוס א ה ב-ג

2 ואל הבקר רץ אברהם ויקח בו ספר רר ושוב ויתן אל הנער וימחר לעשות אתו:

נראין באובדן ושותף, ובסדר אליהו רבה קמני לא כחומר שאומר נראין כאלוהין ושומין אלא אלוהין ושומין ממשי מפני כבודו של אברהם ופליגא אדהכא: **חזייה** להקב"ה דקאי **אבבא**, והיינו דכתיב (בראשית יח) אל נא מעבור מעל ענדך הכל ממעל אברהם ובמפנין (שם דף קס:). משמע שלפי שרצה אברהם ליקר לקרלת אורחים ולהכניסם אמר להקב"ה להמתין עד שיכניס אותן דרשנין מנייה גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני השכינה וקאמר נמי התם נא וראה שלג כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שרצה אלנך ואלו בהקב"ה כתיב אל נא מעבור: **ההוא** דאיתא בשוביה דא"ר, ומינה דלמרינן בבראשית רבה (פרשה ט) דלחן מלאך אחד עושה שמי שליחות ויש לומר דכאן לא עשה מיכאל בשליחות אחת כי אם מעשה אחד שבישר את שרה וכשהלך משם לקדוש או הומתלה שליחות אחת ודוקא במקום אחד אין עושה ב' שליחות וכו"ר (שם) יש שרפאל נא להליל את לוע ורפואת אברהם אינה נזכרת ואפילו נא כמו כן לרפואת אברהם חשיב הכל שליחות אחת דרפואה והללא ענין אחד הוא הקשה הר"ר לחנן הא משמע לישנא דקרא ששניהם הילינו כדכתיב (בראשית יט) ויחזיקו האנשים בידו וכתיב ויוליאו ויניחוהו מחוק לעיר וכתיב נתמיה שאמר ליה מלאך לעשות דבר את סדום כי לא אוכל לעשות דבר עד בלך שמה ויש לומר ששניהם הוליאוהו חוץ לעיר ומיכאל הלך עמו עד זוער וגבריאל היה מלווה אותו למחר: למה

ריבה להן ומעשה נמי בר' יוחנן בן מתאי שאמר לבנו צא שכור לנו פועלים הלך ופסק להן מוזנות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אתה עושה להן כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב למימרא דסעודתא דאברהם אבינו עדיפא מדרשמה והכתיב ויהי להם שלמה ליום אחד שלשים כור סולת וששים כור קמה עשרה בקר בריאים⁶ ועשרה בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל וצבי ויחמור וברורים אבוסים ואמר גוריון בן אסטיון משמיה ררב הללו לעמילן של טובחים ור' יצחק אמר הללו לציקי קדירה ואמר ר' יצחק אלף נשים היו לשלמה כל אחת ואחת עשהה לו בכיתה כך מאי מעמא זו סבורה שמא אצלי סועד היום וזו סבורה [שמא] אצלי סועד היום ואילו גבי אברהם כתיב ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ואמר רב יהודה אמר רב בן בקר אחד רך שנים וטוב שלשה התם תלתא תורי לתלתא גברי הכא לכל ישראל ויהודה שנאמר יהודה וישראל רבים כחול אשר על (שפת) הים מאי ברבורים אבוסים אמר רב שאובסים אותן בעל כרחן ושמואל אמר שאובסים ועומדים מאליהם ורבי יוחנן אמר מביאין תור ממועיתו בדלא אניס והרגולת מאשפתה בדלא אניסא אמר רבי יוחנן מובחר שבכהמות שור מובחר שבקופות תרגולת אמר אמימר ונתא אוכמתא בי כמיתא דמשכתחא בניו עצרי דלא מציא

דיכין דלא לרין לאמנוי ולאמני מונוי והסולת: **לעמילן של טובחים**, חלות לשאובי וזהוהת המצוי: הללו, הבקר לציקי קדירה, אינו אלא למין מאכל ששמו יציק קדירה אשכ"ד צ"ע: **כרכורים**, תרגולין: **שוכוסין**, אופן בעל כרחן, מוחזקין להם מאכל כפיהם בחוקה: **סור**, שור: **בדלא אניס**, שלא עשה מלאכה: **בדלא אניסא**, בגדול אפרוחין: **וגסא**, מרגולת: **פטניסא**, המפסמת בבית, לשון אחר טנימא בעלת כרס: **דמשכחא בי עזרי**, בין הגיפות ואולת המרגלים: **דלא מלי פסאי קינא**, שאינה יכולה לפסוע קנה מרוב שמנה: **קמא קמא דמטאי**, ראשון שמגיע לכולל שנגמר ביסולו: **לשונות כחרדל**, מעדן מלכס ושנים הוא: **מאס ה'**, כגון שלים הגז בעלמו: **יוקח נא מעט מיס**, על ידי שליח: **וכו לשגש**, שלג ממתן שניתנו להם במדבר על ידי משה והלחן: **וכו לעמוד עני**, עומד עליהם חמיד כדכתיב (במדבר יד) וענן עומד עליהם: **לכארי של מריס**, היינו נמי והכית נזור, ובעמוד עני פליגי: **ורחלו רגליס והשענו חספ העץ**, שלא יכניס ע"ו כחון בימו שהערכים רגלין להשמחות לאבק רגליהן וכן דמנו לו כערכיסי: **כבר ילא ממנו ישמעאל**, ממך ילא הרגיל לעשות כן: **סוליא חמה מנרסיקא**, להורית חמה בכח שלא יהו עובדי דרכים מנאייס: **[פמן אמרי]**, בלך ישראל: **כיון דחוא**, הקדוש ברוך הוא: **דקא אסר**, אברהם את מילתו ושירי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכל: **סיינו**, דמעיקרא כתיב נכניס עליו ולכסוף כמי יוץ לקראתם: **דיקא נמי**, דחד הוא דלול להפך סדום: **קנטרי**

1 בראשית יח ב
2 בראשית יח ב
3 בראשית יח ב
4 בראשית יח ב
5 בראשית יח ב
6 בראשית יח ב
7 בראשית יח ב
8 בראשית יח ב
9 בראשית יח ב
10 בראשית יח ב
11 בראשית יח ב
12 בראשית יח ב
13 בראשית יח ב
14 בראשית יח ב
15 בראשית יח ב
16 בראשית יח ב

פסיא קניא ואל הבקר רץ אברהם אמר רב יהודה אמר רב בן בקר אחד רך שנים וטוב שלשה ואימא חד כדאמרי אינשי רכך וטב א"כ לכתוב רך טוב מאי וטוב ש"מ לדרשה אימא תרי מדטוב לדרשה רך נמי לדרשה מתיב רבה בר עולא ואיתימא רב הושעיא ואיתימא רב נתן ברבי הושעיא ויתן אל הנער וימחר לעשות אותו כל חד וחד היביה לנער חד יוקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם דקמא קמא דמטיא אייתי לקמייהו ולמה לי תלתא חסני בחד אמר רב חנן בר רבא כרי להאכילן שלש לשונות כחרדל אמר רבי תנחום בר חנילאי לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם מלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם ואכלו סלקא דעתך אלא אימא נראו כמי שאכלו ושתו אמר רב יהודה אמר רב כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו בעצמו וכל [מה] שעשה אברהם ע"י שליח עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח ואל הבקר רץ אברהם⁵ ורוח נסע מאת ה' ויקח חמאה וחלב⁶ הניני ממטיר לכם לחם מן השמים⁷ והוא עומד עליהם תחת העץ⁸ הניני עומד לפניך שם על הצור [וגו']⁹ ואברהם הולך עמם לשלחם¹⁰ וה' הולך לפנייהם וימם¹¹ ויוקח נא מעט מים ויבשר בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם ופליגא דר' חמא בר' חנינא דאמר ר' חמא בר' חנינא וכן תנא דבי רבי ישמעאל בשכר שלשה זכו לשלשה בשכר חמאה וחלב זכו למן בשכר והוא עומד עליהם וכן לעמוד הענין בשכר יוקח נא מעט מים ויבשר מים ורחצו רגליכם אמר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמרו לו וכי בערביים חשרתנו שהם משתחווים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל¹² וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל כהום היום מאי כהום היום אמר רבי חמא בר' חנינא אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה ובא הקב"ה לשאל באברהם הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים שדריה לאיעזר למיפק לברא נפק ולא אשכח אמר לא מהימנא לך היינו דאמרי תמן לית הימנותא בעבדי נפק איהו חזייה להקדוש ברוך הוא דקאי אבבא היינו דכתיב¹³ אל נא תעבור מעל ענדך כיון דחוא דקא אסר ושירי אמר לאו אורח ארעא למיקס הכא היינו דכתיב¹⁴ וישעיהו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מעיקרא אתו קמו עליה כי חזויהו דהוה ליה צערא אמרו לאו אורח ארעא למיקס הכא מאן נינהו שלשה אנשים מיכאל וגבריאל ורפאל מיכאל שבא לבשר את שרה רפאל שבא לרפא את אברהם גבריאל אול למהפכיה לסדום והא כתיב¹⁵ ויבאו שני המלאכים סדומה בערב דאול מיכאל בהדיה לשוביה ללוט דיקא נמי [דכתיב]¹⁶ ויהפוך את הערים האל ולא כתיב ויהפכו שמע מינה מאי שנא לגבי אברהם דכתיב¹⁶ כן תעשה כאשר דברת ומאי שנא לגבי לוט דכתיב ויפצר